

1994

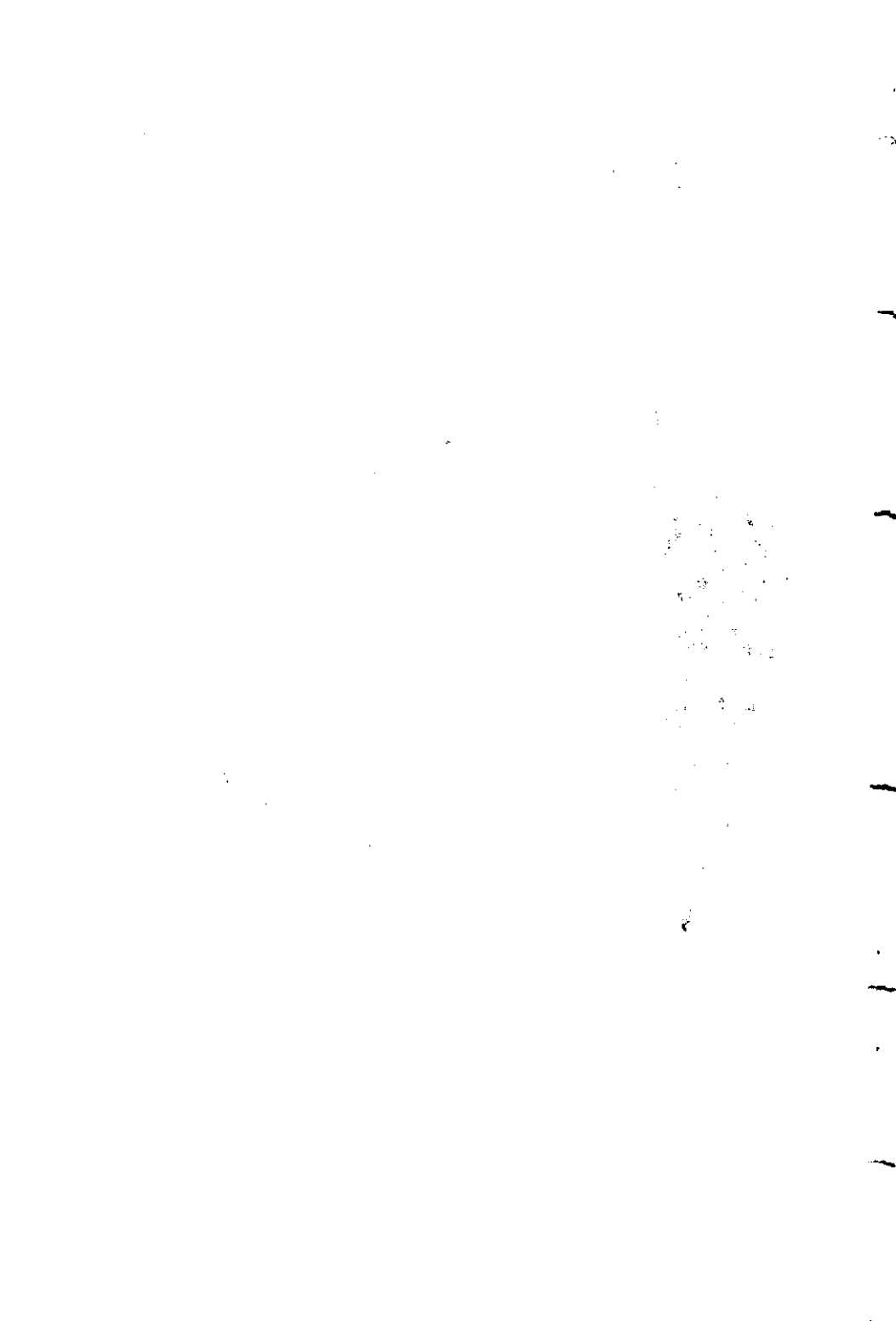
nr 1-4

1

**POMAGAMY
SOBIE
W PRACY**

**OPOLSKI KWARTALNIK
INFORMACYJNO-METODYCZNY**

Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emanuela Smołki
w Opolu

POMAGAMY SOBIE W PRACY

Opolski kwartalnik informacyjno - metodyczny

Rocznik XXXIX

Nr 1

Opole 1994

Zespół redakcyjny:

Małgorzata Bartoszewska

Alicja Bujak

Joanna Czarkowska - Pasierbińska

Violetta Filipowicz

Hanna Jamry

Piotr Polus

Anna Śliwińska

Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emanuela Smółki

45-081 Opole, ul. Piastowska 18 - 19

Tel. red. 372-25 wew.235 i 364-74

Pracownia Małej Poligrafii WBP w Opolu

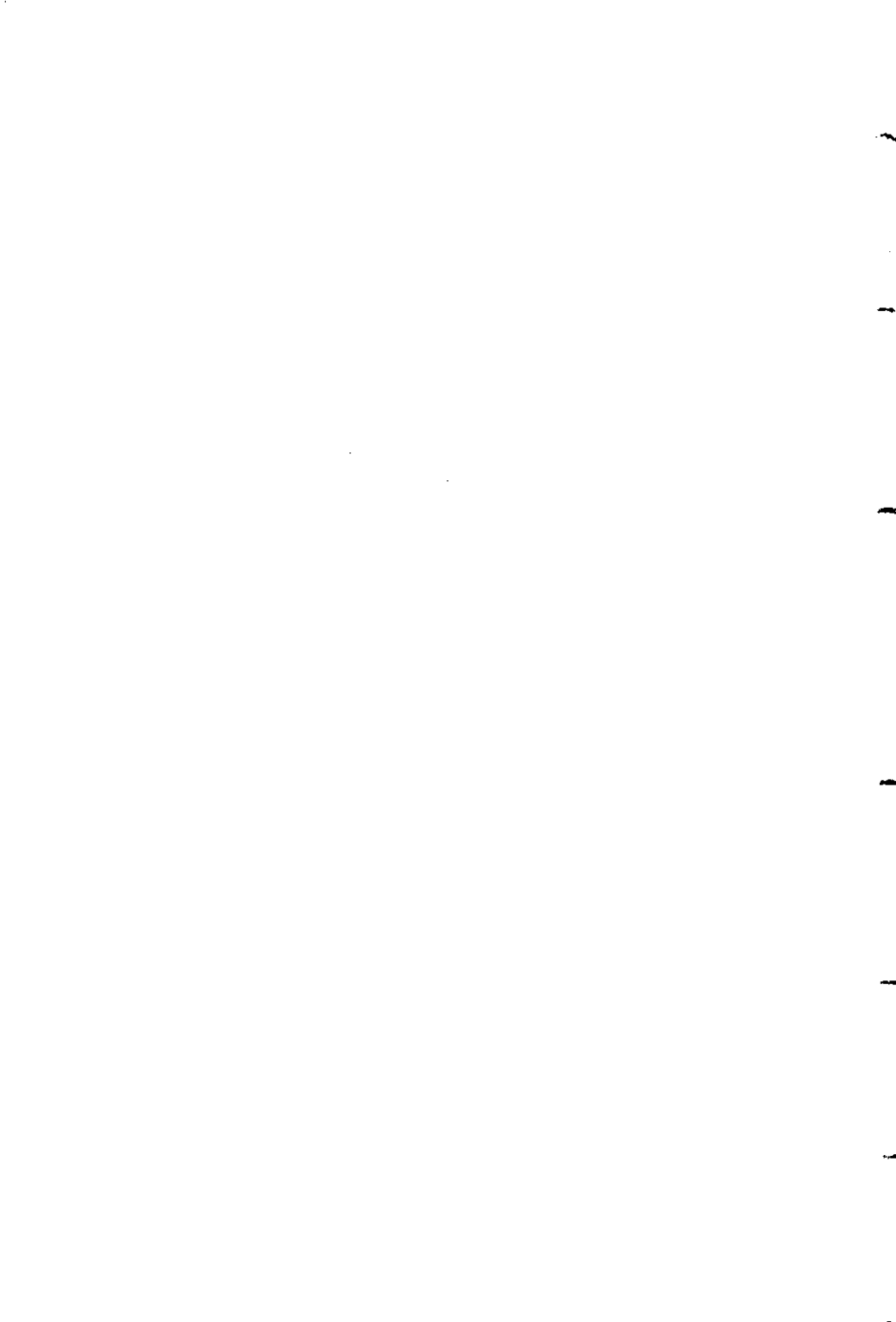
Nakład 200 egz.

Spis treści

Violetta Filipowicz - Kalendarz wydarzeń społeczno-kulturalnych Opolszczyzny (lipiec - grudzień 1993 r.).....	5
Elżbieta Krzychowicz - "Godzina Radości"	15
Violetta Filipowicz - Toni Morrison. Literacki Nobel 1993 (Zestawienie bibliograficzne)	21
Krzysztof Koss - Jaka wypożyczalnia wideokaset?	26
Joanna Czarkowska-Pasierbińska - Zbiory rzerwowe WBP w Opolu	31
Alicja Bujak - Nowe serie wydawnicze	39
Anna Śliwińska - Kalendarz rocznic i obchodów (I kwartał 1994 r.)	48

WKLADKA

Zabawy na długie zimowe wieczory - oprac. Małgorzata Bartoszewska

Violetta Filipowicz

Dział Informacyjno-Bibliograficzny

**KALENDARZ WYDARZEŃ SPOŁECZNO - KULTURALNYCH
OPOLSZCZYZNY**

lipiec - grudzień 1993 r.

LIPIEC

3 VII - 4 VII

"Lato Kwiatów" (Otmuchów);

Coroczna impreza, w czasie której można podziwiać kompozycje kwiatowe oraz uczestniczyć w licznych występach zespołów artystycznych.

(org. Towarzystwo Miłośników Ziemi Otmuchowskiej)

8 VII

Zm. Franciszek Piłkuła

Opolski artysta malarz i grafik, długoletni dyrektor Muzeum w Nysie. Absolwent krakowskiej ASP. Dwukrotny laureat Wojewódzkiej Nagrody Artystycznej.

SIERPIEŃ

8 VIII - 15 VIII

Obchody 770-lecia Sławic;

W ramach jubileuszowych obchodów odbyła się sesja naukowa poświęcona historii Śląska Opolskiego i początkom parafii w Sławicach.

9 VIII - 18 VIII

Letnie kursy muzyczne (Głuchołazy);

Międzynarodowa impreza artystyczna, odbywająca się po raz czwarty.

Uczestnikami jej byli uczniowie szkół muzycznych z Czech, Francji, Niemiec, Norwegii, Słowacji i Węgier.

(org. Opolskie Towarzystwo Muzyczne, Polsko - Niemiecka Współpraca Młodzieży, Towarzystwo Współpracy Polsko - Niemieckiej, Hochschule der Kunst z Berlina)

13 VIII

Po 48 latach Korfantów, na mocy Uchwały Rady Ministrów z 23 VII, odzyskał statut miasta.

Pierwsze wzmianki o Korfantowie pochodzą z 1335 r. i od tamtego czasu datuje się stały rozwój tej miejscowości. Korfantów był miastem już w XIV w. z prawami targowymi lokowanymi na prawie niemieckim. Początkowo jako własność Piastów Opolskich, Korfantów przechodził różne koleje historycznego losu. Był własnością króla czeskiego, a od XVI w. władzami miasteczka zostały rody niemieckie.

Po zakończeniu działań wojennych, ze względu na zniszczenia Korfantów pozbawiono praw miejskich.

20 VIII - 28 VIII

II Międzynarodowe Spotkania Zespołów Folklorystycznych (Kędzierzyn - Kozle);

Uczestniczyły w nich zespoły muzyczne z Włoch (Zig Zaghini z Campobosso), Francji (La Fariguleto, Lou Ceu de Pau), Bułgarii (Geo Millev) i Baskowie z Lasorte Oria w Hiszpanii. Z Polski - kapela

Bierawianie oraz Zespół Pieśni i Tańca Komes.
(org. Dom Kultury "Chemik" Kędzierzyn-Koźle)

WRZESIEŃ

Odkryto trzy z pięciu zaginionych przed czterdziestu laty
rzeźb *Thomasa Myrtka* (Opole);

Thomas Myrtek - ur. 28 XII 1888 r. w Bytomiu. Jeden z
najwybitniejszych rzeźbiarzy śląskich młodego pokolenia lat
dwudziestych i trzydziestych. Studiował w Królewskiej Szkole Sztuk i
Rzemiosła Artystycznego we Wrocławiu. Od 1932 r. przewodniczący
Związku Artystów Śląska. W 1934 r. w uznaniu za dotychczasową
twórczość uhonorowany Nagrodą Rzymską przyznawaną przez Pruska
Akademię Sztuk w Berlinie. Zm. 5.11.1935 r.

XXVIII Międzynarodowy Festiwal Oratoryjno - Kantatowy,
"Wratislavia Cantans".

Turniej Kontratenorów; (Brzeg)

Zwycięzcą został David Cordier, obok niego wystąpili Nigel
Short, Paul Gerhardt Adam.

26 IX

I Przegląd Orkiestr i Kapel Mniejszości Niemieckiej;
(Leśnica).

30 IX - 3 X

IV Najazd Poetów na Zamek Piastów Śląskich w Brzegu
(org. Brzeskie Centrum Kultury, Wydział Kultury i Sportu, Urząd
Miejski w Brzegu, Muzeum Piastów Śląskich w Brzegu)

Nagrodę Literacką im. Marka Jodłowskiego otrzymała *Irena
Wyczółkowska*.

Ur. w 1941 r. w Warszawie. Absolwentka filologii polskiej Wyższej
Szkoły Pedagogicznej w Opolu. Debiutowała w 1957 r. Po 25 latach
przerwy wróciła do pisania - w 1990 r. wydała tomiki poezji: "Gdzie
pochunrośnie", "Skóra węża", "Płaszysko". Najnowsze wydanie to "Balkon
bez poręczy".

(Pełna bibliografia w "Środowisku Literackim Opolszczyzny" t. 2)

PAŹDZIERNIK

1 X - 15 X

Śląskie Dni Muzyki im. Ludwika van Beethovena;
(org. Filharmonia Opolska, Ogólnopolski Klub Polsko - Niemieckiego
Sąsiedztwa, Urząd Miasta i Gminy w Głogówku, Towarzystwo Śpiewacze
"Harfa" z Warszawy);

Gośćmi Dni byli: austriacki pianista Klaus Leutgeb oraz soliści
Warszawskiego Teatru Wielkiego. Koncerty odbywały się w Opolu,
Mosznej, Raciborzu, Głogówku, Nysie.

4 X - 7 X

IX Dni Kultury Chrześcijańskiej (Brzeg);
Odbywały się pod hasłem "Św. Jadwiga Księżna Śląska.

W 750-lecie śmierci."

(org. parafia p.w. Św. Krzyża, Muzeum Piastów Śląskich w Brzegu)
(pełna bibliografia dotycząca Św. Jadwigi Śląskiej do nabycia w WBP
w Opolu).

8 X - 10 X

XIX Opolskie Dni Oratoryjne; (Opole);

Jedna z najbardziej znaczących corocznych imprez muzycznych w województwie;

(org. Filharmonia Opolska)

9 X - 30 X

III Głubczyckie Dni Kultury

Od trzech lat największe kulturalne wydarzenie w mieście, adresowane do twórców z najbliższych okolic, na które składają się spotkania poetyckie, koncerty organowe, recitale fortepianowe.

11 X - 16 X

XVI Ogólnopolski Festiwal Teatrów Lalek (Opole);

Największa i najważniejsza tego typu impreza w kraju. Jest to przegląd twórczości teatrów lalek obejmujący najciekawsze wydarzenia artystyczne ostatnich dwóch lat.

Nie przyznano Nagrody Głównej im. Alojzego Smolki

W dziedzinie reżyserii:

I nagroda - Aleksander Antończak za reżyserię "Opowieści o chłopcu i wietrze" (Państwowy Teatr Lalek "Baniałuka" w Bielsku-Białej);

II nagroda - Lech Chojnacki za "Rycerza Niezlomnego" (Państwowy Teatr Animacji z Poznania)

III nagrody nie przyznano

W dziedzinie scenografii:

I nagroda - Rajmund Strzelecki za "Trzech muszkietierów" (Państwowy Teatr Lalek "Arlekin" w Łodzi), "Żywot Wawry wśród żywych świętych" (Państwowy Teatr Lalek "Rabcio" z Rabki)

II i III nagrody nie przyznano

W dziedzinie muzyki:

I nagroda - Krzesimir Dębski za "Rycerza Niezlomnego" (Państwowy Teatr Animacji z Poznania)

II nagroda - Jerzy Derfel za "Wakacje smoka Bonawentury" (Teatr 3/4 - Zus no)

III nagroda - Andrzej Zarycki za "Pastorałki" (Opolski Teatr Lalki i Aktora)

21 X - 22 X

Reminiscencje III (Opole);

Na Reminiscencje złożyły się recytacje, monodramy, poezja śpiewana, wystąpili laureaci ogólnopolskich festiwali i przeglądów poezji śpiewanej, laureaci ogólnopolskich konkursów recytatorskich oraz Przeglądu Autorskich Teatrów Jednego Aktora.

23 X

Wręczenie nagród im Karola Miarki (Cieszyn)
Laureatem Nagrody z województwa opolskiego został **Alojzy Wierzoń**.

Nagroda przyznawana jest corocznie osobom, które w swej pracy kulturalnej, społecznej, artystycznej i naukowej nawiązują do idei, jakie wyznawał i w służbie których działał Karol Miarka.

Alojzy Wierzoń - ur. 31 III 1915 w Raju (Śląsk Cieszyński), malarz i pedagog. Absolwent Państwowego Instytutu Robót Ręcznych i Rysunku w Bielsku-Białej oraz Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu Warszawskiego. Założyciel pierwszego na Opolszczyźnie szkolnego teatru kukielkowego. Autor licznych publikacji traktujących o rysunku i pracach ręcznych. Członek OTK-O, TPO, KIK. Swoje prace malarskie prezentował na wielu wystawach indywidualnych i zbiorowych.

27 X

Wręczenie nagród dla animatorów kultury w województwie opolskim

Laureatami są:

Tadeusz Eckert - nauczyciel muzyki z Głubczyc;

Norbert Kleman - twórca ludowy i działacz z Dobrzecia Wielkiego;

Jerzy Maciątek - działacz społecznego ruchu kulturalnego;

Manfred Makiola - kapelmistrz jednej z najlepszych na Opolszczyźnie orkiestr dętych ZGW S.A w Choruli;

Dorota Tokarska-Ogorzały - bibliotekarka z Prusinowic;

Elina Romińska - dyrektorka muzeum w Nysie;

Zbigniew Staniś - założyciel i kierownik Zespołu Pieśni i Tańca
"Komes" w Kędzierzynie-Koźlu;

Józef Adam Urbaniak - dyrektor jednej z najlepszych na
Opolszczyźnie placówek - Domu Kultury w Dobrzeniu Wlk.;

Joachim Wojtala - animator imprez kulturalnych w gogolińskiej
gminie;

Janusz Wójcik - dyrektor Brzeskiego Domu Kultury, poeta.

LISTOPAD

11 XI

Wręczenie Nagrody im. ks. prałata Aleksandra Sko-
wrońskiego (Siemianowice);

Nagroda przyznawana jest za inspirowaną wartościami chrze-
ścijańskimi działalność społeczną, kulturalną, naukową i twórczą,
związaną ze Śląskiem Opolskim.

Laureatami VIII edycji z Opola zostali:

dr Ludwik Kozołub - za umiłowanie tematyki śląskiej w bada-
niach naukowych, sprzyjających procesom integracyjnym na
Opolszczyźnie oraz zasługi w pracy pedagogicznej;

Adolf Panitz - za łączenie kultury nadodrzańskiej z całością ziem
polskich na tym tle świadczenie prawdy o Śląsku oraz niezależne od
czasu i mody w pełni autentyczne i spontaniczne oddanie krajobrazu
ziemi śląskiej.

11 XI

Przy wejściu do opolskiego ratusza odsłonięto tablicę poświęconą poległym żołnierzom ZWZ AK Inspektoratu Opolskiego.

Inspektorat Opolski o kryptonimie "Skorpion" powstał w 1940 r. jako jedno z ogniw struktury Związku Walki Zbrojnej. Na jego czele stał kapitan AK Henryk Hulok.

21 XI

Wręczenie Wojewódzkich Indywidualnych Nagród Artystycznych (Opole);

Laureatami zostali:

Tadeusz Rudnicki - za całokształt pracy aktorskiej, a szczególnie za kreację głównej roli w "Królu malowanym" i monodramie "Pastoralki" Tytusa Czyżewskiego;

Franciszek Antoni Marek - za eseistykę historyczną poświęconą Śląskowi - wielokulturowej "małej Ojczyźnie" ze szczególnym uwzględnieniem tytułu "Nieznane sąsiedztwo";

Teresa Salamonik-Biernacka - za działalność twórczą w dziedzinie malarstwa szczególnie poprzez udział w wystawach zagranicznych i krajowych;

Bolesław Polnar - za wszechstronność twórczą w dziedzinie malarstwa, grafiki książkowej, plakatu i scenografii teatralnej;

Jan Maciej Maciuch - za wszechstronność twórczą w dziedzinie malarstwa, fotografii artystycznej oraz grafiki;

Tomasz Lida - za działalność artystyczną ze szczególnym uwzględnieniem ostatnich dwóch sezonów koncertowych;

Zbyszek Bednors - za wybitne dokonania artystyczne ze szczególnym uwzględnieniem wydanej ostatnio prozy wspomnieniowej.

31 XI

Wręczenie nagród "Salonu Jesiennego '93" (Opole);
Grand Prix otrzymał artysta z Nysy Tomasz Chmielewski za rzeźbę "Bez tytułu";

I nagroda - Krystyna Wołowska;

II nagroda - Stanisław Białogłowicz;

III nagroda - Marek Maciąg;

Wyróżnienia:

Artur Mikosz, Jan Maciej Maciuch, Zbigniew Natkaniec

25 XI - 27 XI

24 Ogólnopolski Turniej Sztuki Recytatorskiej Klubu "Zapalanej Świecy" (Opole)

28 XI

II Festiwal Chórów Mniejszości Niemieckiej (Walce);
(org. Związek Niemieckich Stowarzyszeń Społeczno-Kulturalnych w Polsce, Wydział Kultury i Sportu, Urząd Gminy Walce)

Jury nie przyznało I nagrody

II nagroda - chór Ostropy z Gliwic; chór dziecięcy ze Zdzieszowic;

III nagroda - chór z Brośca, chór z Krzanowic;

Wyróżnienia: chór z Gogolina;

Wyróżnienia dla dyrygentów: Regina Friedek, Kornelia Pawliczek,

Bernard Kwaczoł.

Elżbieta Krzychowicz

WPB Radom

Artykuł ukazał się "Bibliotekarzu Radomskim" 1993 nr 1.

Przedruku dokonano za zgodą "Kolegium redakcyjnego" periodyku.

"Godzina Radości"

W nowym budynku Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej jednej z sal nadano sympatyczną nazwę "Godzina Radości".

Jest to najpiękniejszy pokój w budynku WBP. W sali został wykonany dwupoziomowy podest, na którym zamontowano kolorowe mebelki przypominające zamek z krainy baśni. W zamku tym zamieszkały oczywiście książeczki i zabawki dla najmłodszych czytelników. Na przeciwległej ścianie stoi nowoczesny regał mieszczący woluminy i czasopisma dla dzieci, które już potrafią samodzielnie czytać. Tu wśród kolorowych regałów, zabawek i książeczek spędzają czas maluchy, których mama lub tata zajęci są wypożyczalniach bądź czytelnich. Rodzice udający się na krótko po zakupy również mogą pozostawić tu dzieci, jako, że biblioteka znajduje się w centralnym punkcie miasta Radomia. Dzieci w tym czasie pozostają pod troskliwą opieką bibliotekarki i przyjemnie spędzają czas.

W tej sali zabaw dla dzieci zgromadzono 67 "książek - zabawek" dla najmłodszych czytelników. Kilka z nich stanowi całkowitą nowość na polskim rynku wydawniczym. Książeczka do której codziennie ustawia się kolejka dzieciaków to książka elektroniczna. W książkach z tej serii można samodzielnie rozwiązać wiele ciekawych zagadek i łamigłówek. Odpowiedzi

na pytania można odczytać przy pomocy elektronicznego czytnika, przypominającego długopis. Czytnik zna odpowiedzi na wszystkie trudne pytania, ale udziela ich tylko wtedy, gdy przyciśnie się go w odpowiednim miejscu. Mruga wtedy czerwoną lub zieloną lampką i wydaje zabawne dźwięki.

W sali poza ciekawymi książeczkami, grami planszowymi, zabawkami można obejrzeć na video bajki, lektury szkolne i filmy edukacyjne. Specjalny program był przygotowany na ferie zimowe, aby każdy maluch znalazł coś dla siebie. Odbyły się konkursy literackie, czytelnicze, recytatorskie, rysunkowe, krasomówcze, lepienia z plasteliny, układania bajek. Celem opisanych tu działań jest dążenie do umożliwienia dzieciom jak najwcześniejszego kontaktu z książką i biblioteką.

"Godzina Radości" to chyba najczęściej odwiedzany pokój w bibliotece. Przychodzą tu dzieci by choć na chwilę oddać się zabawie. W gronie stałych bywalców jest 14-miesięczny Krzysio, półtoraroczna Beata, 2-letnia Ola, 3-letni Michał, 4-letni Kuba, 5-letnia Ania, 6-letni Tomek, nie sposób wszystkich wymienić. Codziennie przychodzą tu uczniowie młodszych klas szkół podstawowych nr 7, 13, 28, 33, 36, które znajdują się najbliżej biblioteki.

W styczniu tego roku, w ostatnią sobotę miesiąca, zorganizowałam imprezę pt. "Pasowanie na Czytelnika". Wzięło w niej udział 19 osób. Dzieci składały przysięgę na wierność książce i dostały pamiątkowe plakaty. Każdy z uczestników musiał wpisać się czarnym węglem na listę przystępujących do pasowania, spróbować ugryźć kawałek papieru, wymienić bez zastanowienia trzy ulubione książki, przeczytać dwa zdania z książki trójwymiarowej itd. Ceremonia ta dostarczyła dzieciom dużo wrażeń. Było kilka momentów humorystycznych, z których śmiejemy się do dziś.

Pamiętkowe zdjęcie nowopasowanych czytelników wkleiłam do kroniki.

Ogromną popularnością cieszył się konkurs na najładniejszą pisanek wielkanocną. Inwencja twórcza dzieci zaskoczyła nas wszystkich. Mali czytelnicy wykonali 47 pisanek, których ocena była niezwykle trudna. Pomógł nam w tym jeden z radomskich artystów. Wystawa pokonkursowa, którą zorganizowałam w jednej z gablot stojących w korytarzu, cieszyła się dużym zainteresowaniem dorosłych czytelników. Tym sposobem "Godzina Radości" daje szansę na rodzinne odwiedzenie biblioteki.

Ostatnio dla grona swoich stałych bywalców przygotowałam imprezę pod nazwą "Festiwal Lalek". Okazją był zbliżający się Międzynarodowy Dzień Dziecka. Pomysł imprezy zrodził się spontanicznie w czasie ferii zimowych. Organizowałam wtedy zajęcia pt. "Bawimy się w teatr". Dzieci recytowały wiersze i przebierały się tak jak prawdziwi aktorzy w stroje przedstawiające głównych bohaterów. Dziewczynki wyraziły chęć zorganizowania teatru kukielkowego, ale nie miały ani kukielek ani pacynek. Pomyślałam wtedy, że zorganizuję najpierw konkurs na najładniejszą kukielkę z ulubionej bajki. Znając zapal swoich czytelniczek oraz ich talenty aktorskie przekształciłam go w "Festiwal Lalek". Najpierw sama zrobiłam dwie śmieszne pacynki, które przypięte na drzwiach "Godziny Radości" zachęcały dzieci do wzięcia udziału w I Festiwalu Lalek. Zdawałam sobie sprawę z tego, że przygotowuję dużą imprezę i zaczęłam szukać sponsora, który ufunduje nagrody główne dla trzech laureatów oraz nagrody pocieszenia dla wszystkich uczestników. Wśród moich znajomych była osoba, która poleciła mi udać się w tej sprawie do dyrektora Przedsiębiorstwa Remontowego "TERREX", które zajmuje się pracami wysokościowymi. Dyrektor zgodził się na sponsorowanie imprezy dla dzieci.

Następnie przygotowałam regulamin festiwalu, który [...] ukazał się w lokalnej prasie. Była to skuteczna reklama dla "Festiwalu Lalek", a przy okazji dla sponsora. Następnie biblioteka wysłała stosowne pismo do Przedsiębiorstwa Remontowego "TERREX". Regulamin "Festiwalu Lalek" powiesiłam w widocznym miejscu w bibliotece. Podobne znalazły się w dziewięciu okolicznych szkołach podstawowych, z którymi wcześniej nawiązałam współpracę.

Cele Festiwalu były następujące:

1. Reklama czytelnictwa wśród dzieci przekazywana przez ich rówieśników.
2. Kształtowanie odbioru treści książkowej.
3. Rozwijanie kultury wypowiedzi o najbardziej fascynujących postaciach z książek.
4. Wzbogacenie pracy wychowawczej Biblioteki Wojewódzkiej w środowisku.

Założeniem konkursu było wykonanie lalki pacynki lub kukielki. Prace miały przedstawiać bohaterów z przeczytanych książek. Poza tym każdy z uczestników miał przygotować publiczną prezentację swojej lalki. Miała ona polegać na przekonaniu komisji konkursowej oraz publiczności dziecięcej o tym, że dana lałka zasługuje na wyróżnienie. I tak można było np. przygotować zgadywanke, mini-teatrzyk, wywiad, opowiadanie, zaśpiewać piosenkę. Komisja konkursowa oceniała wykonanie lalki, jak również twórcze, pomysłowe zaprezentowanie jej swoim rówieśnikom. Prace były oceniane w dwóch grupach wiekowych: młodszej i starszej. [...] W regulaminie Festiwalu zastrzegłam, że prace nie zamówionych nie zwracamy. Zależało mi na tym, aby lalki zostały w bibliotece i mogły być wykorzystane w planowym teatrzyku kukielkowym.

Dzieci miały sześć tygodni na przygotowanie się do Festiwalu. W tym czasie przyjmowałam zgłoszenia, opracowywałam scenariusz imprezy,

wystrój sali oraz specjalnie na tę okazję wydrukowane pamiątkowe podziękowanie dla wszystkich uczestników. Gorączka festiwalowa rosła z dnia na dzień. Podnieceni rodzice, nauczyciele oraz poszczególne dzieci codziennie konsultowały ze mną swój występ lub sposób wykonania lalki. Na pięć dni przed Festiwałem zamknęłam listę zgłoszeniową. Było na niej 51 osób. Sponsorzy przynieśli nagrody: encyklopedię "Świat Przyrody", "Wielki Atlas Historyczny Świata", "Księgę bajek" oraz słodczyce dla wszystkich uczestników. WBP przekazała jako nagrody pocieszenia książeczki z "Naszej Księgarni". Na Festiwal zostali zaproszeni przedstawiciele lokalnej prasy.

Wreszcie nadszedł dzień Festiwalu Lalek. Tylko cztery uczestniczki nie zgłosiły się! Podziwialiśmy występy Czerwonego Kapturka, Pinokia, Szewczyka Dratewki, Baby Jagi, Nel, Pipi, Kopciuszka, Pana Kleksa, Kubusia Puchatka, Kaczki Dziwaczki i innych. Zabawa wymagała od dzieci przełamania tremy podczas występów. Widownia dopisała i wszyscy bawili się doskonale.

Organizując "Festiwal Lalek" starałam się bardziej przybliżyć dzieciom świat książki i jej tajemnic. Chciałam, aby biblioteka była dla nich wspólnym miejscem, do którego będą często zaglądać. Z perspektywy czasu widzę, że mi się to udało.

Toni Morrison

Violetta Filipowicz

Dział Informacyjno-Bibliograficzny

Toni Morrison

Literacki Nobel 1993

(Zestawienie bibliograficzne)

Toni Morrison (właściwe nazwisko Chloe Anthony Woffard) urodziła się w Lorain w stanie Ohio 18 II 1931 roku jako drugie z czworga dzieci w murzyńskiej rodzinie robotniczej.

"Niewiele pamiętam z tych czasów - mówi w jednym z wywiadów [...]. Miałam jedną tylko obsesję: wyjechać gdzie indziej. Jeszcze przed maturą. Mogłam wybierać między małżeństwem, pracą a studiami na uni-wersytecie. Moja matka zachęcała mnie do studiów."

(Devarrieux C.: Laureatka. Forum 1993 nr 43 s. 17).

Po ukończeniu Howard University, a później Cornell, w 1955 r. zostaje asystentką w Texas Southern University w Houston, by po dwóch latach otrzymać podobne stanowisko w swej macierzystej uczelni w Waszyngtonie.

Obecnie jest profesorem uniwersytetów w Albany i Princeton, na wydziale nauk humanistycznych. Jest również dyrektorem oficyny Random House w Nowym Jorku, gdzie wydawała m.in. książki Mohameda Ali i Angeli Davies.

Debiutowała *"The Bluest Eye"* (1970), powieścią, która zwróciła na nią uwagę krytyki. Jest to historia kilkunastoletniej dziewczynki, podobnie jak świat dorosłej społeczności, atakowanej przez niemożliwe do zrealizo-

wania "białe" wzorce kultury. Bohaterka marzy by być - jak jej lalka - niebieskooką blondynką.

Druga powieść "*Sula*" (1973), przyniosła jej nominację do prestiżowej National Book Award i Nagrodę Ohoana (1975). W wyniku tego sukcesu rok później została zaproszona na wykłady, jako visiting professor, do Yale University.

"Sula" to kronika murzyńskiej dzielnicy w miasteczku stanu Ohio, w okresie 1919-1945, dzieje rodziny naznaczonej złowrogim fatum i znakami szaleństwa.

W 1978 r. powstaje "*The Song of Salomon*" ("Pieśń Salomonowa" - jedyna wydana po polsku), ogłoszona najlepszą książką roku. Przyniosła autorce nagrodę krytyków amerykańskich (National Book Critics Circle Award) i prestiżową American Academy of Arts and Letters Science Award. Jej treścią jest proces tworzenia się nowej, nie mającej precedensu wspólnoty kulturowej, moralnej, a także społecznoekonomicznej i politycznej Czarnych Amerykanów.

Kolejna książka "*Tar Baby*" (1981) ukazuje dzieje małżeństwa, które, jeśli chce trwać, musi stawić czoło opresji białych.

Po sześciu latach milczenia Toni Morrison wydaje "*Beloved*" (1987) - okrzykniętą rewelacją sezonu wydawniczego, historię czarnej niewolnicy Bethe, która ucieka od okrutnego właściciela, lecz nie potrafi w sobie przekroczyć granicy, która uczyniłaby ją wolną. Za tę książkę autorka otrzymała Nagrodę Pulitzera oraz Nagrodę Kennedy'ego.

Za największe dokonanie pisarskie Toni Morrison uważa się ostatnią książkę "*Jazz*" (1992) opisującą lata dwudzieste w nowojorskim Harlemie.

Toni Morrison próbowała także swoich sił w dramacie, jej nie publikowana sztuka "*Dreaming Emmet*" poświęconą Marthinowi Lutherowi Kingowi wystawiono w 1986 r.

W 1992 r. ogłosiła dwa tomy esejów: *"Playing in the Dark: Whiteness and the Literary Imagination"*, *"Racing Justice, Engendering Power, essays on Anita Hill, Clarence Thomas, and Others on the Constructing of Social Reality"*.

"Piszę by tworzyć ład, piękno, życie z tego, co mnie otacza, a co jest tylko chaosem, nędzą, śmiercią. Historia Murzynów w USA została zafaszowana, wypaczona, źle zrozumiana. [...] Piszę, aby dawać świadectwo."

(Devarrieux C.: Laureatka. Forum 1993 nr 43 s. 17)

"Bez przesady rzecz można, iż od czasów rewelacyjnego i nie potwierdzonego debiutu Ralpa Eilisona (rok 1952 - "The Invisible Man") w prozie pisanej przez Murzynów nie było indywidualności podobnej klasy."

(Sprusiński M.: Czarownica z Bottom. Literatura 1979 nr 48 s. 11)

Fragmenty werdyktu Szwedzkiej Akademii Literatury w Sztokholmie:

"Ukazuje ona wyrazisty obraz najistotniejszego oblicza amerykańskiej rzeczywistości [...]. Czołowa reprezentantka społeczności murzyńskiej i literatury amerykańskiej, która stale przypominała o głębokich podziałach społeczeństwa amerykańskiego ze względu na rasę i płeć [...]."

Pisarka, niczym pionierski archeolog drąży w przebogatej historii Murzynów sprzed przyznania im praw obywatelskich. Język jakim operuje, pełen jest rymów, odniesień potocznych i uczonych, a styl jej narracji, mocny i liryczny, kojarzy się z muzyką [...]. Morrison czerpie ze zbioro-

zbiorowego skarbcza mitów i stereotypów, z tego tygla, gdzie została unicestwiona murzyńska tożsamość, którą ona pragnie odbudować oddając jej w ten sposób sprawiedliwość.

(Devarrieux C.: Laureatka. Forum 1993 nr 43 s. 17)

TWÓRCZOŚĆ

Powieści:

"The Bluest Eye" (1970)

"Sula" (1973)

Rec. Sprusiński M., Literatura 1979 nr 48 s. 11

"Tar Baby" (1981)

"Beloved" (1987)

"Jazz" (1992)

Eseje:

"Paying in the Dark: Whiteness and the Literary Imagination" (1992)

"Racing Justice Engendering Power, essays on Anita Hill, Clarence Thomas and Other on the Constructing of Social Reality" (1992)

Powieść przetłumaczona na język polski

Pieśń Salomonowa; tł. [z ang.] Z. Uhrynowska-Hanasz. - Warszawa: Czytelnik, 1980. - 422 s.

Rec. Bojarska A., Nowe Książki 1980 nr 18 s. 49-50;

Sadkowski W., *Literatura na Świecie* 1981 nr 4 s. 364-371, il; Sprusiński M., *Literatura* 1981 nr 19 s. 5

Artykuły na łamach prasy

1. Cegielski P.: Czarna nieznana pisarka. Sensacyjny literacki Nobel dla Toni Morrison. *Gazeta Wyborcza* 1993 nr 236 s. 13
2. Chlebowska J.: Wściekłość i jazz. *Kobieta i Życie* 1993 nr 42 s. 3
3. Devarrieux C.: Laureatka. *Forum* 1993 nr 43 s. 17
4. Komorowski A.: Mrok i pesymizm. Nobel '93 dla Toni Morrison. *Przekrój* 1993 nr 43 s. 5
5. Piasecki W.: Czarny Nobel. *Wprost* 1993 nr 42 s. 77
6. Walczak S.: Ósma kobieta w historii. Literacki Nobel dla Toni Morrison. *Rzeczpospolita* 1993 nr 236 s. 4
7. Woszkowska M.: Toni Morrison "Piszę tak, jak Armstrong gra". *Trybuna Śląska* 1993 nr 267 s. 6

Krzysztof Koss

Oddział Muzyczny

WBP w Opolu

Jaka wypożyczalnia wideokaset?

Oddział Muzyczny Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu to placówka specjalizująca się w gromadzeniu i udostępnianiu zbiorów audiowizualnych.

Stąd, ponad 2 lata temu, w związku z pojawieniem się na polskim rynku wideokaset, powstał pomysł utworzenia wypożyczalni konkurującej cenowo z istniejącymi w tamtym czasie wypożyczalniami prywatnymi.

Z jednej strony chodziło o możliwość udostępnienia nowego nośnika obrazu i dźwięku, z drugiej, możliwość czerpania dodatkowych dochodów na podstawową działalność biblioteki.

Z chwilą uruchomienia odpłatnego wypożyczania wideokaset, ich liczba wynosiła ponad 100 tytułów (głównie były to bajki dla dzieci).

Obecnie liczba tytułów przekracza 800 pozycji. Gromadzone i udostępniane kasety to produkty wyłącznie oryginalne, posiadające prawa do wypożyczania.

Zakupy kaset dokonywane są przeważnie na terenie Opola w legalnych salonach sprzedaży, jak również okazjnie na odbywających się ogólnopolskich targach wideokaset.

Na terenie Opola zakupów można dokonać w:

1. *Intermarket. Autoryzowany Dystrybutor I.T.I.* ul.Oleska 19, tel. 386-39
2. *Video West Color* ul.Powstańców Śl. 2, tel.322-10

3. *Video Aneks* ul. Katowicka 39, tel. 386-91 w. 297

4. *Javi Studio* ul. Oleska 19a, tel. 386-35 w. 229

Tam również można zaopatrzyć się w puste pudełka do wideokaset.

We wszystkich wyżej wymienionych miejscach można wybrać i kupić wideokasety wszystkich działających obecnie w Polsce dystrybutorów.

Opracowaniem kaset zajmuje się Dział Gromadzenia i Opracowania Zbiorów. Tu sporządzane są karty katalogowe, które wędrują do wypożyczalni, do katalogów: alfabetycznego i działowego.

Na kartach, oprócz tytułu oryginalnego i podanego w nawiasie polskiego odpowiednika (tłumaczenia), umieszczane są następujące informacje:

- gatunek filmu
- rok wydania
- reżyseria
- obsada
- nazwa dystrybutora

Jak widać, karty te różnią się od znormalizowanych kart katalogowych książki.

W katalogu działowym karty ułożone są wg gatunków filmów (np. obyczajowych, komedii, sensacyjnych itp.)

Wypożyczalnia wideokaset podzielona jest na dwa pomieszczenia. W jednym na regałach znajdują się puste, oryginalne pudełka, ułożone wg gatunków filmów a w ramach gatunków - numerycznie. W drugim pomieszczeniu kasety w opakowaniach zastępczych ułożone są na regałach w porządku numerycznym.

Kasety udostępniane są w pudełkach zastępczych. Każda kaseta, jej oryginalne pudełko, jak również pudełko zastępcze opatrzone są nalepką z tym samym

numerem (inwentarzowym).

Ponadto każda kaseeta posiada nalepkę - plombę o treści: "naruszenie kasety jest równoznaczne z jej zniszczeniem i poniesieniem kosztów jej wartości". Zabezpiecza to kasety przed rozkręceniem. (Nalepki takie można zamówić m.in.: w firmie "Etimark" Opole ul. Sienkiewicza).

Użytkownik wybierając film ma więc dostęp tylko do pustego, oryginalnego pudełka.

Udostępnianie wideokaset polega na wybraniu przez użytkownika odpowiedniego pudełka oryginalnego, podaniu go bibliotekarzowi, który umieszcza puste pudełko oryginalne z numerem w miejsce pudełka zastępczego z filmem.

Zwrot filmów to procedura odwrotna. Pudełko zastępcze z filmem wędruje na półkę, a pudełko oryginalne bibliotekarz umieszcza w odpowiednim miejscu w pierwszym pomieszczeniu.

Pudełka zastępcze udostępniane z filmem na zewnątrz posiadają obwolūtę wykonaną przez Poligrafię WBP. Zawiera ona podstawowe informacje:

- nazwę biblioteki
- adres
- numer telefonu
- na odwrocie - informację o filmie

Następna kwestia to obsługa użytkownika, w Oddziale Muzycznym WBP oparta do tej pory na kartotece bibliotecznej. Najrozsądniej byłoby zainwestować w komputer, który pozwoliłby na kompleksową i zdecydowanie szybszą obsługę. Niestety, nie wszystkich stać jeszcze dziś na dość duży wydatek.

Kartoteka zawiera karty użytkownika (wzór zamieszczono na końcu artykułu), stosowane również przy wypożyczaniu innych zbiorów. Do kart tych zawierających: nazwisko i imię użytkownika, adres, zawód, miejsce pracy oraz rubryki dotyczące wypożyczeń (numer kasety, data wypożyczenia, tytuł, podpis osoby wypożyczającej, data zwrotu i podpis przyjmującego), dołączone są

umowy pomiędzy wypożyczającym a biblioteką (kopię oryginału otrzymuje wypożyczający). Ich wzór zamieszczono w "Pomagamy sobie w Pracy" 1991 nr 1. Oprócz tego każda kasetka posiada swoją kartę (wzór: karta książki), gdzie odnotowuje się kto i kiedy wypożyczył oraz zwrócił kasetę.

Jak widać zastosowano tu układ krzyżowy, pozwalający w każdej chwili ustalić kto i jaką pozycję posiada aktualnie. Mimo niedogodności tego systemu (dużo czasu zabiera odnotowywanie wypożyczeń), umożliwia on jednak, dzięki podpisowi użytkownika przy każdej wypożyczonej pozycji, egzekwowanie należności w przypadkach spornych (uszkodzenia kaset, nie oddania itp.)

Rozliczanie odbywa się poprzez wpisywanie całodziennego utargu do kwitariusza przychodów, a następnie raz lub dwa razy w miesiącu odprowadzanie wszystkich przychodów do kasy WBP.

Statystyka opiera się na codziennym wpisywaniu do dziennika statystycznego liczby wypożyczonych kaset.

Najważniejsze punkty regulaminu to:

- Z wypożyczalni wideokaset mogą korzystać tylko osoby zameldowane na stałe w woj. opolskim i posiadające stałe zatrudnienie.
- Wideokasety wypożycza się tylko osobom pełnoletnim za okazaniem dowodu osobistego, podpisaniem umowy i po wniesieniu stosownej opłaty.
- Kasety wypożycza się na okres 1 doby lub na sobotę i niedzielę. Cene wypożyczenia określa cennik.
- W razie zniszczenia lub przywłaszczenia sobie kasety, wypożyczający zobowiązany jest do zapłaty aktualnej ceny takiej samej kasety oryginalnej. Przetrzywanie kasety ponad określony termin a następnie jej oddanie spowoduje nakaz zwielokrotnionej opłaty za wypożyczenie.

Obecnie obowiązujący cennik wypożyczalni Oddziału Muzycznego:

wypożyczenie 1 kasety na dobę7.000,-

wypożyczenie 1 kasety od soboty do poniedziałku 8.000,-

wypożyczenie 1 kasety od piątku do poniedziałku 9.000,-

Niezbędne w każdej wypożyczalni wideokaset są również czasopisma fachowe dotyczące omawianej dziedziny. Godnym polecenia jest miesięcznik *Cinema Press Video*, dostępny w salonach sprzedaży kaset, jak również *Video Business*. Magazyn reklamowo-informacyjny branży video. Wydawca PHU "Ares", Katowice ul. Szafranka 9, Redakcja: 40-082 Katowice ul. Sobieskiego 10, tel. 59-89-74. Bezpłatnie można otrzymać również *Dodatek do kwartalnika Katalog Filmów Video Comfort* pisząc na adres: Centralna Hurtownia Wysyłkowa Video-Comfort 00-967 Warszawa 86 skr.pocz. 65

Nr

Nazwisko
Imię
Adres
Zawód
Miejsce pracy

Nr Inw.	Data wypoż.	Autor-tytuł	Podpis czyteln.	Data zwrotu	Podpis bibliot.

Wzór karty użytkownika

Zbiory rezerwowe WBP w Opolu

Bibliotekarze nigdy nie lubili selekcji księgozbiorów, ponieważ były pracochłonne, a zagospodarowanie usuniętych książek nastęrczało mnóstwo kłopotów.

Przepisy prawne jakie do niedawna regulowały sposób przeprowadzania selekcji mnożyły biurokratyczne przeszkody skutecznie zniechęcając bibliotekarzy do tych czynności. Wystarczy poczytać "o pełnym poczuciu odpowiedzialności", z jakim należy przeprowadzać selekcje i "uzyskaniu zgody właściwego organu nadzorującego bibliotekę" na przekazanie książek na makulaturę, by zrozumieć czego obawiali się bibliotekarze. Mimo, że księgozbiory pęczniały od tzw. "słusznej" nie czytanej literatury, lepiej było niczego nie ruszać niż być posądzonym o lekkomyślność, brak rozważliwej politycznej a bywało, w najgorszych czasach, i o sabotaż. Wprawdzie MKiSz wydawało co jakiś czas wykazy książek przestarzałych, ale nie nadążały one nigdy za potrzebami bibliotek. Jedynie zakrety polityczne pozwalały pczbyć się z bibliotek kompromitujących dowodów minionej dekady.

Z czasem przepisy stały się bardziej liberalne, ale bibliotekarzom do dzisiaj towarzyszy troska, by nie uszczuplać zbiorów biblioteki i nie pomniejszać jej majątku. Dodatkowe trudności przy selekcjach stwarzał brak składnic, do których można by kierować książki, by zaferować je innym bibliotekom.

W 1973 roku MKiSz wysłało do bibliotek publicznych pismo i wytyczne do niego w sprawie nieodpłatnego przekazywania, sprzedaży i przeznaczania na

makulaturę zbędnych egzemplarzy literatury pięknej. Dało to początek akcji wielkiej selekcji i umożliwiło podjęcie zabiegów przy zorganizowaniu składnicy zbiorów rezerwowych.

Dzięki zarządzeniu można było usunąć z księgozbiorów bibliotek publicznych beletrystykę nie czytaną od minimum 5 lat. Nie zapomniano jednak o ograniczeniach: selekcji nie podlegały dzieła klasyki polskiej i obcej bez względu na rok wydania i stopień wykorzystania oraz tytuły stanowiące podstawową lub uzupełniającą lekturę szkolną.

Wytyczne do selekcji charakteryzowało właściwe epoce biurokratyzowanie jej formy, scentralizowanie czynności przy jednoczesnym zachowaniu hierarchicznych zależności między bibliotekami i mnóstwo papierkowej roboty.

W całym województwie opolskim wycofano wówczas 59.152 wol. W ogólnym pośpiechu i bałaganie towarzyszącym każdej podobnej masowej akcji, nie wszystkie książki we właściwym czasie wykreślono z ksiąg inwentaryzacyjnych.

Efektom selekcji miało być stworzenie księgozbiorów rezerwowych literatury pięknej, w których powinny się znaleźć (po 1 egz.) wszystkie tytuły literatury pięknej, a "głównym przeznaczeniem tego księgozbioru jest zaspokojenie potrzeb czytelniczych z całego województwa poprzez wypożyczenie międzybiblioteczne".

Można by zastanowić się, dlaczego w czasie selekcji nie wolno było usunąć nie czytanej klasyki, wszak 1 - 2 egz. w składnicy, wystarczyłyby do zaspokojenia potrzeb czytelników województwa, ale wątpliwości podobnych lektura zarządzenia budziła znacznie więcej.

Autorzy zarządzenia nie zastanawiali się, gdzie biblioteki wojewódzkie umieszczają książki spływające z bibliotek terenowych.

W naszym województwie na szczęście dobiegał końca remont zamku w Rogowie Opolskim. WBP otrzymała go do użytku na jesieni roku 1976. Oprócz najcenniejszych zbiorów (starodruki, rękopisy, grafika i kartografia zabytkowa) w zamku znalazła swą siedzibę Biblioteka Składowa. Trafiła tam znaczna część zbiorów z selekcji, a także zbiory dwóch, zlikwidowanych po reformie administracyjnej kraju, bibliotek powiatowych w Opolu i Nysie.

Wysiłkiem wszystkich pracowników WBP rozpoczęto porządkowanie i segregowanie i katalogowanie przywiezionych zbiorów. W "Działalności bibliotek publicznych w woj.opolskim w roku 1977" czytamy, że "powstały Dział Zbiorów Rezerwowych składa się z Biblioteki Składowej oraz Oddziału Gospodarki Rezerwami (w organizacji) i zatrudnia 2 osoby na etacie". Biblioteka Składowa posiadała wówczas 30.000 wol. i w 1977 roku przejęła z bibliotek 5.000 wol.

Oddział Gospodarki Rezerwami trwał w stanie organizacji do roku 1979. Wówczas to książki przechowywane w pomieszczeniach Stacji Hodowli Roślin w Rogowie przeniesiono do Golczowic, wsi w b. powiecie brzeskim i umieszczono w szkole podstawowej. Zatrudniona na ryczałcie nauczycielka miała za zadanie uporządkować je, ułożyć alfabetycznie, sporządzać oferty i przekazywać do działów WBP, a następnie realizować ich zamówienie. Efekty tej pracy nie były imponujące, prace porządkowe postępowały zbyt wolno, ofert ukazało się niewiele.

Kiedy na początku lat 80 pracownicy WBP przystąpili do porządkowania magazynu w Golczowicach (wówczas nie było tam stałego pracownika), pracę należało praktycznie zacząć od zera. Pewna część książek była w złym stanie z powodu niewłaściwych warunków magazynowania (brak ogrzewania, wilgoć) i trzeba było przekazać je na makulaturę. Przy okazji usunięto również nadmierną liczbę egzemplarzy klasyków marksizmu-leninizmu

i literatury propagandowej.

Dla bibliotekarzy porządkujących zbiory w Golczowicach praca ta miała posmak przygody. W stertach książek znajdowaliśmy prawdziwe rarytasy: socrealistyczne bestsellery epoki stalinowskiej, drukowane dużą czcionką powieści z serii Biblioteki Nowego Czytelnika (dla byłych analfabetów), bestsellery lat 60 - w bibliotekach dawno zaczytane i pokradzione, tomiki z serii "Nike" - w doskonałym stanie, bo nieczytane w bibliotekach wiejskich. Zdarzały się też książki wydane przed rokiem 1945 - cenne, bo w bibliotekach opolskich - nieliczne.

Wszystkie te książki trafiły w końcu do magazynów utworzonego 1 października 1983 r. Oddziału Zbiorów Rezerwowych. Wchodził on w skład Działu Zbiorów Naukowych i Rezerwowych i zatrudniał 2 pracowników na etatach. Oddział miał w planach, po uporządkowaniu i włączeniu zbiorów z Golczowic, przyjmować druki zbędne z bibliotek publicznych na terenie Opola i województwa. Zdarzało się również, że przyjmowaliśmy książki z bibliotek innych sieci.

Prace rozpoczęto od segregowania książek, usuwając egzemplarze zniszczone i niekompletne. Następnie katalogowano je (stosując skrócony opis) i opatrzu- jąc każdą kartę informacją, z jakiej biblioteki książka pochodzi. Przy kilkunastu egzemplarzach tego samego tytułu, łatwo było usunąć kartę książki zamówio- nej przez jakąś bibliotekę, bądź sprzedanej.

Kiedy powstał już katalog alfabetyczny, można było przystąpić do sporządza- nia ofert. Początkowo było ich 2 - 3 w ciągu roku, ale liczyły nawet po 500 po- zycji. W ostatnich latach ukazuje się rocznie 10 - 12 ofert. Wysyłamy również oferty zawierające np. tylko literaturę dziecięco-młodzieżową lub czasopis- ma. Oferty wysyłano do bibliotek różnych sieci: publicznych, pedagogicz- nych, naukowych, uczelnianych, szkolnych.

Pod koniec roku 1984 zbiory rezerwowe liczyły około 20.000 wol. W następnych latach liczba ich rosła, by w 1987 r. osiągnąć rekordową liczbę 44.464 wol. Była to już niemal katastrofa. Książki leżały w stertach na podłodze i w podwójnych rzędach na półkach. W następnych latach staraliśmy się, by co roku więcej książek ubywało niż przybywało. Od owego feralnego roku 1987 liczba zbiorów systematycznie zmniejszała się i w końcu roku 1992 wynosiła 26.094 wol.

Warunki, w jakich rozpoczął pracę oddział zbiorów rezerwowych, i które nie zmieniły się do dzisiaj są bardzo trudne. W 1983 roku wydzierzawiliśmy od Rozgłośni Radiowej w Opolu trzy pomieszczenia w mocno wyeksploatowanym baraku. Duże pomieszczenie magazynowe zostało przerobione z dawnej salki kinowej. Nietypowa, kilkumetrowa wysokość, brak ogrzewania i wilgoć czyniły pracę uciążliwą i męczącą. Pracownicy balansowali na drabinach, by dostać się do najwyższych półek.

Tym większe uznanie należy się pracownikom zbiorów rezerwowych. Przede wszystkim pani Krystynie Szczudłowskiej, która kierowała pracą przez lat 8, do przejścia na emeryturę. Dzięki jej ogromnej pracowitości i odpowiedzialności oddział ten powstał i sprawnie funkcjonował. Od 1991 oddziałem kieruje pani Krystyna Wrodarczyk.

Przez 10 lat jego istnienia przewinęło się około 10 pracowników technicznych. Byli to młodzi ludzie, traktujący tę pracę jako zajęcie przejściowe bądź dorywcze. Szczególnie dobrze zapisał się spośród nich pan Henryk Czech, który lubił książki, znał się na nich i był bardzo szybkim i sprawnym pracownikiem.

W pierwszym okresie działalności oddziału, w książki zaopatrywała się w nim sama WBP. Najcenniejsze i najbardziej poszukiwane trafiły do zbiorów naukowych i filii miejskich Opola.

Dopiero później oferty rozsyłano w województwie, a następnie po całej Polsce.

Kiedy w połowie lat osiemdziesiątych kryzys w ruchu wydawniczym był wyraźny, a oferta wydawnicza rozmijała się z potrzebami i zainteresowaniami czytelników, książki ze zbiorów rezerwowych miały wielkie powodzenie na kiermaszach książki, organizowanych wiosną i jesienią pod arkadami opolskiego ratusza. Ludzie odchodzili z ogromnymi torbami wypełnionymi książkami za przysłowiowy grosik. Szczególnie dobrze sprzedawały się wówczas książki dla dzieci.

Również na miejscu przyjmowaliśmy licznych indywidualnych poszukiwaczy bibliofilskich rarytasów. Byli wśród nich naukowcy, dziennikarze, nauczyciele, młodzież, no i oczywiście rasowi bibliofile. Zbiory rezerwowe były i są nadal miejscem, gdzie można zaopatrywać się w książki używane wprawdzie, ale bardzo tanie.

Początkowo sprzedawaliśmy książki po cenie nominalnej, dzięki czemu postępująca inflacja napędzała nam coraz więcej klientów. Od początku roku 1991 cenę ustalono na 1.000 zł od woluminu, a dopiero od października tegoż roku cenę zróżnicowano: książki wydane do roku 1980 - 1.000 zł, po roku 1980 - 4.000 zł. Są to oczywiście ceny dla odbiorców indywidualnych. Wszystkie biblioteki i instytucje (przedszkola, domy opieki społecznej, kluby, więzienia itp.) otrzymują książki nieodpłatnie. Dopiero od niedawna obciążamy biblioteki zamawiające książki kosztami przesyłki pocztowej.

Informacja o zbiorach rezerwowych rozchodzi się nie tylko za pośrednictwem ofert. Reklamujemy się poprzez afisze rozlepione na mieście, informacje w prasie i radiu. Nasi odbiorcy przekazują wiadomości o zbiorach rezerwowych swoim znajomym.

Zainteresowania naszych odbiorców są niesłychanie zróżnicowane: nadal mają powodzenie książki dla dzieci i młodzieży, lektury szkolne, klasyka

(biblioteki szkolne są nadal ubogie), ale także klasycy marksizmu-leninizmu, beletrystyka socrealistyczna (tę odkrywają młodzi urodzeni kilkadziesiąt lat później), literatura propagandowa, stare poradniki, tomiki poezji.

Kilka lat temu wybraliśmy ze zbiorów rezerwowych kilkadziesiąt pozycji wydanych w latach 1949 - 1955, charakterystycznych dla epoki. Książki można prezentować na wystawach, wykorzystywać jako materiał poglądowy na szkoleniach bibliotekarzy. Jest to już księgozbiór historyczny, złożony z beletrystyki, zaangażowanej poezji i dramatu, literatury popularnonaukowej sławiącej osiągnięcia nauki radzieckiej, dzieł demaskujących zakusy imperialistów itp.

Po 10 latach funkcjonowania naszej składnicy zbiorów rezerwowych, trzeba stwierdzić, że nie stała się ona nigdy, jak to było w pierwszych zamierzeniach, centralną dla całego województwa. Nie pozwoliły na to warunki lokalowe, organizacyjne i kadrowe. O ile w pierwszych latach przyjmowano książki z bibliotek publicznych w całym województwie, to od roku 1990 ograniczyliśmy się do przyjmowania książek tylko z placówek miejskich Opola oraz działów WBP. Obecnie, z powodu braków kadrowych, grozi nam ograniczenie się do pracy na rzecz samej WBP.

Zasługą oddziału zbiorów rezerwowych stało się, przy wszystkich ograniczeniach, uwalnianie bibliotek od problemów związanych z zagospodarowaniem zbędnych książek. Wiele książek, zamiast szczeznąć w młynach papierniczych, trafiło do bibliotek i ludzi, którzy ich poszukiwali. W ciągu 10 lat ponad 30.000 wol. trafiło w dobre, bo chętne ręce.

Nadal czekamy codziennie w godzinach od 8.00 do 15.00 na wszystkich zainteresowanych naszymi zbiorami rezerwowymi. Udzielamy informacji także telefonicznie pod numerem 372 - 25 w. 242, 273. Jak długo jeszcze? Czas pokaże.

ZBIORY REZERWOWE WBP W LATACH 1984 - 1992

ROK	STAN ZBIORÓW NA KONIEC ROKU	W CIAГУ ROKU PRZYBYŁO WOL.	W CIAГУ ROKU UBYŁO WOL.	PRZEKAZANO INNYM BIBLIOTEKOM	SPRZEDANO	PRZEKAZANO NA MAKULATURĘ
1984	19.482	-	-	-	-	-
1985	28.250	9.821	5.653	b.d.	b.d.	b.d.
1986	43.623	17.667	2.294	b.d.	1.309	b.d.
1987	44.464	10.067	9.226	935	5.529	2.762
1988	40.288	822	4.998	1.057	3.014	327
1989	32.475	1.793	9.606	2.201	1.384	6.021
1990	27.684	5.590	10.381	976	1.283	8.122
1991	28.331	8.611	7.964	1.493	1.928	4.543
1992	26.094	6.906	9.143	6.817	2.326	-

Alicja Bujak

Dział Instrukcyjno-Metodyczny

Nowe serie wydawnicze

Seria wydawnicza - to realizacja założeń programowych wydawcy, wyrażona w postaci publikacji szeregu druków zwartych o wspólnej nazwie i wspólnych cechach opracowania graficznego. Tytuł serii zawiera niekiedy charakterystykę ogólną wydawanych pozycji lub sugeruje krąg czytelniczy, dla którego seria została przeznaczona.

Od 1990 r. na rynku wydawniczym i księgarskim pojawiło się wiele nowych serii i to zarówno literackich jak i popularnonaukowych, które promują książki dla czytelników w różnym wieku.

Opracowanie obejmuje wybór nowych serii wydawniczych dla dzieci i młodzieży oraz czytelników dorosłych. Pierwsza część opracowania dotyczy serii wydawniczych z literatury pięknej, druga część - to serie z literatury popularnonaukowej.

Informacje o seriach wydawniczych można wykorzystać w bibliotece przy tworzeniu lub uzupełnianiu kartoteki serii wydawniczych.

LITERATURA PIĘKNA DLA DOROSŁYCH

BIBLIOTEKA BESTSELLERÓW

Wydawnictwo "Muza". Warszawa. Seria proponuje głośne książki zarówno z klasyki jak i literatury współczesnej.

BIBLIOTEKA DUŻEJ CZCIONKI

Wydawnictwo "Akapit". Katowice. W serii ukazują się poszukiwane przez czytelników słabo widzących książki drukowane dużą czcionką.

BIBLIOTEKA KLASYKI

Wydawnictwo Dolnośląskie. Wrocław. Edycja najwybitniejszych dzieł literatury światowej. Intencją wydawcy jest skompletowanie wyboru najbardziej reprezentatywnych utworów powstałych od starożytności po współczesność.

BIBLIOTEKA MISTRZÓW

Wydawnictwo "Phantom Press International". Gdańsk. Seria obejmuje dzieła pisarzy cenionych i popularnych w całym świecie. Adresowana jest przede wszystkim do ambitnego czytelnika.

BIBLIOTEKA PISARZY ŻYDOWSKICH

Wydawnictwo Dolnośląskie. Wrocław. W serii ukazują się książki pisarzy żydowskich i innych zajmujących się problematyką żydowską.

HEKSAGON

Wydawnictwo "Amber". Warszawa. Seria proponuje współczesną literaturę francuską.

KANON

Wydawnictwo Andrzej Bonarski. Warszawa. W serii ukazują się książki beletrystyczne w szerokim zakresie, z dziedziny nauk humanistycznych, a także ścisłych i przyrodniczych. Seria jest edycją książek ważnych dla całego dorobku ludzkości.

KLASYKA POLSKA

Firma Wydawnicza "Agencja Elipsa". Warszawa. W serii wydawane są książki zaliczane do klasyki literatury polskiej. Drukowane są dużą czcionką, przez co łatwo je czytać osobom słabowidzącym.

KOLEKCJA AFRODYTY

Wydawnictwo "Phantom Press International". Gdańsk. Seria promuje prozę erotyczną o wysokim poziomie literackim. Erotyk "retro" łączy frywolną treść z interesującymi szczegółami obyczajowymi i historycznymi.

KONESER

Wydawnictwo "Phantom Press International". Gdańsk. Seria prezentuje powieści z pogranicza literatury kryminalnej, sensacyjnej, psychologicznej i romansu. Autorzy prezentowani w serii należą do elity najwyżej cenionych pisarzy bestsellerów.

LAURECI NAGRODY NOBELA

Wydawnictwo "Magart". Łódź. Seria prezentuje dorobek literacki pisarzy nagrodzonych tą prestiżową nagrodą.

MNICH

Wydawnictwo "Phantom Press International". Gdańsk. Seria przedstawia polskiemu czytelnikowi osiemnastowieczny cykl powieści kryminalnych znakomitej angielskiej pisarki Ellis Peters.

NAMIĘTNOŚĆ

Wydawnictwo "Phantom Press International". Gdańsk. Seria o płomiennych uczuciach i wielkich namiętnościach, dla których nie ma barier i ograniczeń.

NOWA PROZA POLSKA

Wydawnictwo "Tenten". Warszawa. Seria wydawana jest we współpracy z miesięcznikiem "Twórczość" i ma służyć promowaniu prozatorskiej twórczości polskich autorów współczesnych.

ROMANS Z RÓŻYCHKĄ

Wydawnictwo "Phantom Press International". Gdańsk. W serii ukazują się powieści charakteryzujące się romantyczną fabułą.

SENSACJE

Wydawnictwo "Magart". Łódź. W serii ukazują się powieści sensacyjne i kryminalno-obyczajowe chętnie czytane przez czytelników.

SERIA NOBLISTÓW

Kantor Wydawniczy SAWW. Poznań. Seria oferuje czytelnikom książki pisarzy, którzy w dziedzinie literatury otrzymali nagrodę Nobla.

SERIA Z SALAMANDRĄ SERIA Z WODNIKIEM

Dom Wydawniczy "Rebis". Poznań. W seriach ukazują się popularne książki z literatury pięknej.

SERIA ZŁOTA

Wydawnictwo "Akapit". Katowice. Seria promuje wartościową literaturę przeznaczoną dla bardzo wyrobionego czytelnika. Książki posiadają banderolę z napisem: "Książka dla konesera".

SFINKS

Oficyna Wydawnicza "Alma Press". Warszawa. Seria promuje polskie debiuty poetyckie.

STARY ROMANS

Wydawnictwo "Akapit". Katowice. Seria jest edycją znanych powieści autorów XIX w., często ekranizowanych, do dziś bardzo poczytnych w wielu krajach świata.

WSPÓŁCZESNA LITERATURA ANGLOJĘZYCZNA

Wydawnictwo "Adamski i Bieliński". Warszawa. W serii ukazują się poszukiwane przez czytelników książki współczesnych autorów piszących w języku angielskim.

LITERATURA PIĘKNA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY

BIBLIOTEKA NARODOWA DLA MŁODZIEŻY

Zakład Narodowy im. Ossolińskich. Wrocław. Seria jest próbą wyjścia poza kanon literacki, uznawany tradycyjnie za młodzieżowy i przynosi czytelnikom teksty o trwałej wartości, tak polskie jak i obce.

KLASYKA MŁODZIEŻOWA

Wydawnictwo "Tenten". Warszawa. Seria prezentuje przede wszystkim literaturę anglojęzyczną, chociaż pojawia się w niej sporadycznie literatura polska. Wydawca postawił na szczególną atrakcyjność fabularną książek, na bardzo głośnie tytuły i na nie mniej głośnych bohaterów, znanych czytelnikom wielu pokoleń.

LEKTURY

Państwowy Instytut Wydawniczy. Warszawa. W serii ukazują się książki będące lekturą obowiązkową i zalecaną dla uczniów starszych klas szkoły podstawowej i średniej.

NIEZAPOMNIANE KSIĄŻKI DZIECINSTWA

Oficyna Wydawnicza "Votum". Warszawa. Seria sygnowana znakiem białego kruka zakłada zarówno różnorodność zainteresowań dzieci, jak i ich rozwój i dorastanie. Uzupełnieniem nazwy serii jest informacja umieszczona na stronicach tytułowych: "Biblioteka Klasyki dla Dzieci i Młodzieży".

PORTRETY

Wydawnictwo "Akapit". Katowice. Seria książek dla młodzieży, czyli chłopców i dziewcząt w wieku od 10 do 15 lat.

SŁODKIE MARZENIA

Wydawnictwo "Phantom Press International". Gdańsk. W serii ukazują się książki o romantycznej fabule dla nastolatków.

ZAGINIONA WYSPA

Wydawnictwo "Akapit". Katowice. Seria książek dla młodzieży młodszej, czyli dziewcząt i chłopców w wieku od 10 do 15 lat.

Druga część opracowania dotycząca serii wydawniczych z literatury popularnonaukowej ukaże się w następnym numerze.

Anna Śliwińska

Dział Informacyjno-Bibliograficzny

KALENDARZ ROCZNIC I OBCHODÓW

**Przedstawiamy wybór rocznic, akcji i obchodów
na I kwartał 1994 roku.**

STYCZEŃ

/185/ 4 I 1809

Ur. *Louis Braille*, twórca pisma dla niewidomych, nauczyciel w paryskim zakładzie dla ociemniałych; (zm. 6 I 1852).

/60/ 14 I 1934

**Ur. *Marek Hłasko*, pisarz; (zm. 14 VI 1969);
(sob. zestawienie bibliograficzne)**

/125/ 15 I 1869

Ur. *Stanisław Wyspiański*, najwybitniejszy przedstawiciel Młodej Polski, dramaturg, poeta i malarz; (zm. 28 XI 1907).

/25/ 16 I 1969

Zm. *Kazimierz Malczewski*, wybitny działacz społeczno-narodowy na Śląsku Opolskim, uczestnik powstań śląskich, prezes Dzielniczy Śląskiej Związku Polaków w Niemczech w latach 1923 - 1926; (ur. 5 II 1886).

/25/ 17 I 1969

Zm. *Grażyna Bacewicz*, wybitna polska skrzypaczka i

kompozytorka; (ur. 5 V 1913)

/145/ 19 I 1849

Ukazał się pierwszy numer "*Gazety Wiejskiej dla Górnego Śląska*", której założycielem i wydawcą był Bernard Begadein. Była to pierwsza polska gazeta wychodząca w Opolu.

/140/ 21 I 1954

Rozpoczął swoją działalność w Opolu *Młodzieżowy Dom Kultury*.

/45/ 23 I 1949

Uroczyste otwarcie *Teatru Ziemi Opolskiej*, symbolicznego przecięcia wstęgi dokonał ówczesny wicewojewoda Arka Bożek.

/60/ 24 I 1934

Ur. *Stanisław Grochowiak*, poeta, prozaik, dramaturg i publicysta. Był jednym z najwybitniejszych twórców okresu powojennego; (zm. 2 IX 1976).

/30/ 26 I 1964

Zm. *Xsawery Dunikowski*, jeden z najwybitniejszych twórców rzeźby polskiej, m.in. autor pomnika Czynu Powstańczego na Górze Św. Anny; (ur. 24 XI 1875).

/30/ 27 I 1964

Zm. *Stanisław Piętał*, poeta i prozaik, całą niemal

twórczością związany z życiem wsi rzeszowskiej;
(ur. 3 VIII 1909).

LUTY

/40/ 8 II 1954

Zm. *Jan Maklakiewicz*, wybitny kompozytor polski;
(ur. 24 XI 1899).

/85/ 8 II 1909

Zm. *Mieczysław Karłowicz*, kompozytor i taternik, pierwszy wielki polski symfonik o nowoczesnej orientacji. Zginął w Tatrach; (ur. 11 XII 1876).

/25/ 13 II 1969

Zm. na emigracji *Kazimierz Wierzyński*, poeta;
(ur. 27 VIII 1894).

/75/ 19 II 1919

Powstała *Polska Organizacja Wojskowa Górnego Śląska* (POW).

/100/ 20 II 1894

Ur. *Jarosław Iwaszkiewicz*, wybitny polski prozaik, poeta, dramaturg i eseista, współtwórca grupy poetyckiej "Skamander", redaktor wielu pism literackich;
(zm. 2 III 1980).

/180/ 22 II 1814

Ur. *Oskar Kolberg*, etnograf, muzyk i kompozytor;
(zm. 3 VI 1890).

/90/ 27 II 1904

Ur. *Jalu Kurek*, poeta, prozaik i publicysta związany z re-
gionem podhalańskim; (zm. 10 XI 1983).

MARZEC

/170/ 2 III 1824

Ur. *Bedřich Smetana*, kompozytor czeski, twórca
narodowego stylu w muzyce czeskiej; (zm. 12 V 1884).

/25/ 7 III 1969

Zm. *Anna Kowalska*, pisarka, organizatorka życia kulta-
ralnego na Dolnym Śląsku; (ur. 26 IV 1903).

/190/ 14 III 1804

Ur. *Johann Strauss (ojciec)*, austriacki kompozytor, skrzy-
pek i dyrygent, twórca walca wiedeńskiego; (zm. 25 IX 1849).

/150/ 18 III 1844

Ur. *Mikołaj Rimski - Korsakow*, kompozytor rosyjski,
mistrz instrumentu, autor symfonii, poematów symfonicz-
nych i oper o tematyce ludowej i baśniowej; (zm. 21 VI 1908).

/ 10/ 24 III 1984

Oficjalnie oddano do użytku nowy gmach - siedzibę Instytutu Śląskiego w Opolu.

/40/ 25 III 1954

Zm. *Leon Schiller*, wielki polski artysta, reżyser i reformator teatru; (ur. 14 III 1887).

27 III

Międzynarodowy Dzień Teatru.

/10/ 30 III 1984

Po wieloletniej odbudowie oddano do użytku starannie odrestaurowany gmach Pałacu Biskupiego w Nysie. Znalazły w nim siedzibę Muzeum i Archiwum.

